

Apie seriją „Lietuvos valsčiai“

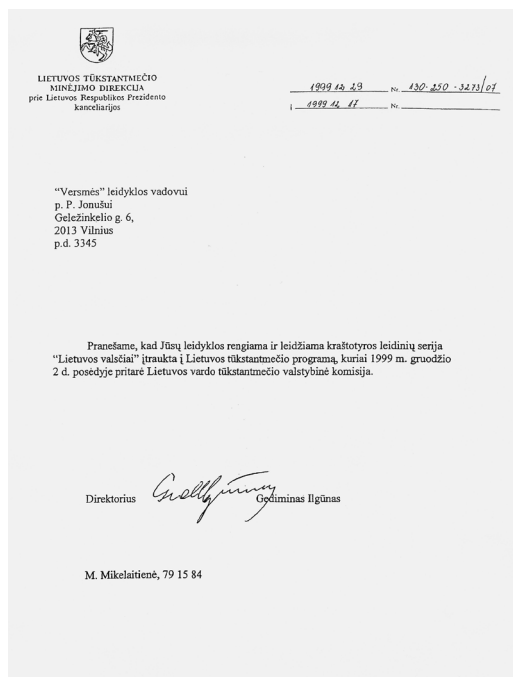
„Versmės“ leidykla nuo veiklos pradžios 1994-aisiais rengia ir leidžia lokalinių monografijų seriją „Lietuvos valsčiai“, skiriamą Lietuvos tūkstantmečiui, minėtam 2009-aisiais, Lietuvos valstybės susikūrimo 750 metų jubiliejui (1253–2003) ir Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui, kurį minėsime 2018-aisiais. Kartu monografijos dedikuojamos ir kitoms reikšmingoms valstybės, jos miestų ir miestelių bei kitų šaliai svarbių istorinių įvykių sukaktims.

Serijos pavadinimas pasirinktas neatsitiktinai – XIX a. viduryje susiformavę valsčiai iki jų panaikinimo 1950 m. buvo mažiausi ir palyginti stabilūs administraciniai-teritoriniai vienetai, jungę tapačios etninės kultūros žmones, valsčių ribos paprastai atitiko ir parapijų bendruomenių ar šnektų ribas.

Remdamiesi žmonių atsiminimais, archyvų duomenimis, mokslo studijomis, kitais rašytiniais šaltiniais bei medžiaga, kiekvieną serijos knygą rašo dideli – iki 120 autorių kolektyvai: žinomi Lietuvos istorikai, archeologai, etnologai, tautosakininkai, kalbininkai, sociologai, geologai, geografs, biologai, kraštotyrininkai, kraštiečiai ir kiti autoriai. Iš viso serijai jau yra rašę per 2000 autorių, iš jų daugiau kaip 370 turi mokslo vardus (žr. www.versme.lt).

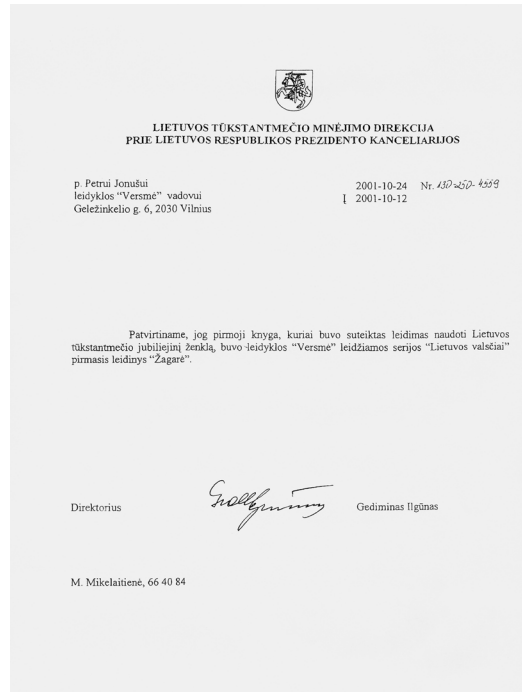
„Lietuvos valsčių“ serija – tai daugiatomis vienodos struktūros leidinys apie Lietuvos miestus ir miestelius, kaimus ir vienkiemius, apie jų ir jų apylinkių kraštovaizdžio raidą bei istoriją nuo seniausių priešistorinių laikų iki mūsų dienų, kovas už Nepriklausomybę, apie tradicinę kultūrą, verslus, kalendorinius ir šeimos papročius, papročių teisę, liaudies išmintį, bažnyčias, išymius žmones, tarmių ir vietos šnektų ypatumus, tautosaką, tautines mažumas, jų papročius ir kt.

„Užpaliai“ – 27-oji „Lietuvos valsčių“ serijos dviejų dalių, 2 372 p. monografija (I dalis – 1 160 p., II dalis – 1 212 p.). Anksčiau išleistos: „Žagarė“ (1-oji serijos monografija; dedikuota Žagarės 800 metų jubiliejui, 912 p., 1998), „Obeliai. Kriaunos“ (2-oji; Obelių 480 m. sukakčiai, 864 p., 1998; 2-oji laida – Obelių ir Kriaunų 500 m. jubiliejui, 1 224 p., 2009), „Plateliai“ (3-ioji; Platelių 550 m. jubiliejui, 800 p., 1999), „Žiobiškis“ (4-oji; Žiobiškio parapijos 200 m. jubiliejui, 1 024 p., 2000), „Širvintos“ (5-oji; Širvintų 525 m. sukakčiai, 776 p., 2000), „Lygumai. Stačiūnai“ (6-oji; Stačiūnų parapijos 90-me-

„Lietuvos valsčių“ serija buvo įtraukta į Lietuvos tūkstantmečio programą, kuriai 1999 m. gruodžio 2 d. pritarė Lietuvos vardo tūkstantmečio valstybinė komisija

čiui, 896 p., 2001), „Veliuona“ (7-oji; Magdeburgo teisių suteikimo Veliuonai 500 m. jubiliejui, 1176 p., 2001), „Raguva“ (8-oji; Raguvos 500 m. jubiliejui, 1128 p., 2001), „Seredžius“ (9-oji; Seredžiaus 710 m. sukakčiai, 1238 p., 2003), „Kvėdarna“ (10-oji; Kvėdarnos 675 m. sukakčiai, 1160 p., 2004), „Papilė“ (11-oji; Papilės 665 m. sukakčiai, I dalis – 1082 p., 2004, II, III dalys – 752 p., 2006), „Tauragnai“ (12-oji; Tauragnų 750 m. jubiliejui, 1364 p., 2005), „Musninkai. Kernavė. Čiobiškis“ (13-oji; Musninkų 445 m., Kernavės 725 m., Čiobiškio 475 m. sukaktims, 1304 p., 2005), „Laukuva“ (14-oji; Laukuvos 750 m. jubiliejui, I dalis – 924 p., 2005, II dalis – 950 p., 2008), „Gelvonai“ (15-oji; Gelvonų 625 m. sukakčiai, 1384 p., 2009), „Baisogala“ (16-oji; Baisogalos 470 m. sukakčiai, 1056 p., 2009), „Gruzdžiai“ (17-oji; Gruzdžių 375 m. sukakčiai, I dalis – 1000 p., 2009, II dalis – 1304 p., 2010), „Endriejavas“ (18-oji, Endriejavo 230 m. sukakčiai, 1412 p., 2010), „Vepriai“ (19-oji, Veprių 625 m. sukakčiai, 1320 p., 2010), „Žeimelis“ (20-oji, Žeimelio 510 m.

1998 m. pasirodžiusi 1-oji „Lietuvos valsčių“ serijos monografija „Žagarė“ kartu yra ir 1-asis leidinys Lietuvoje, išleistas su Lietuvos tūkstantmečio sukakties minėjimo jubiliejiniu ženklu

Prasmingiausią žagariečių dovaną – monografiją „Žagarė“ – garbingiausiam Žagarės 800 metų jubiliejaus iškilnių svečiui Lietuvos Respublikos Prezidentui Valdui Adamkui įteikia viena knygos sudarytojų ir autorių žagarietė mokytoja Romualda Vaitkienė. Žagarė. 1998 m. birželio 27 d. Džojos Gundos Barysaitės nuotr.

Praėjus 12 metų po pirmosios pažinties su 1-ąja „Lietuvos valsčių“ serijos „Žagarės“ monografija, 11-ojoje tarptautinėje Vilniaus knygų mugėje Prezidentui Valdui Adamkui (nuotr. centre) „Vermės“ leidyklos vadovas Petras Jonušas (nuotr. dešinėje) pristatė jau 18-ąją serijos monografiją „Endriejavo“, kurioje Prezidentą sudomino straipsnis, iliustruotas jo jaunystės nuotrauka. Savo nuostabos negalėjo nuslėpti ir kartu su Prezidentu leidyklos stendą aplankęs Parodų ir kongresų centro „LITEXPO“, kuriame vyko knygų mugė, generalinis direktorius Aloyzas Tarvydas, kilęs iš Užpalių. 2011 m. vasario 17 d. Stanislovo Balčiūno nuotr.

Pasibaigus 10-osios tarptautinės Vilniaus knygų mugės metu vykusiam „Lietuvos valsčių“ serijos 15 metų sukakties minėjimo ir naujausių 2009-aisiais išleistų monografijų pristatymo renginiui, skirtam, kaip ir pati serija, tais pačiais metais minėtam Lietuvos tūkstantmečiui, „Tautišką giesmę“ kartu su visa sale gieda renginio pranešėjai (iš kairės) „Gelvonų“ monografijos sudarytoja Vida Girininkienė, „Gruzdžių“ sud. Damijonas Šniukas, „Obelių. Kriaunų“ sud. Venantas Mačiekus, „Baisogalos“ sud. dr. Jonas Linkevičius, Lietuvos heraldikos komisijos narys, dailininkas Arovydas Každailis, Baisogalos seniūnas Romas Kalvaitis, „Vermės“ leidyklos vadovas Petras Jonušas, sociologas prof. Romualdas Grigas, Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Leidinių komplektavimo skyriaus vedėjas Vytautas Gocentas, Kovo 11-osios Akto signataras Romualdas Ozolas, Lietuvos heraldikos komisijos pirmininkas dr. Edmundas Rimša. 2010 m. vasario 19 d. Klaudijaus Driskiaus nuotr.

sukakčiai, I dalis – 888 p., II dalis – 908 p., 2010), „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ (21-oji, I dalis – 2000–2002 m. mokslo darbai, 1 082 p., 2011), „Panemunėlis“ (22-oji, Panemunėlio 240 metų sukakčiai, I dalis – 858 p., II dalis – 825 p., 2011), „Gelgaudiškis“ (23-ioji, Gelgaudiškio 500 metų jubiliejui, I dalis – 900 p., II dalis – 908 p., 2011), „Juodupė. Onuškis“ (24-oji, Onušio 510 m. sukakčiai bei Juodupės 100 m. jubiliejui, I d. – 912 p., II d. – 920 p., 2012), „Sintautai“ (26-oji, I d. – 1 448 p., II d. – 1 464 p., 2013). Išleidus paskutinę 2013 m. monografiją „Užpaliai“, „Lietuvos valsčių“ seriją kartu su serijoje nenumeruota, dar plonais viršeliais išleista išangine knyga „Sintautai. Žvirgždaičiai“ (430 p., 1996) sudarė 27 monografijos, kurių bendra apimtis 38 tomai, 38 968 puslapiai.

Prasminga Lietuvos pirmojo rašytinio paminėjimo istorijos šaltiniuose tūkstantmetį, Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį, kitas svarbiausias šalies istorijos sukaktis sieti su kiek kuklesniais jos miestų ir miestelių jubiliejais ir šias tradiciškai irgi su jų pirmuoju rašytiniu paminėjimu siejamas sukaktis įprasminti taip pat rašytiniu žodžiu – knyga.

Lietuvoje būta daugiau kaip 400 valsčių, kurių vietoje įkurtų dabartinių seniūnijų yra apie tris šimtus. Vildamiesi, kad užteks jėgų nors apie dalį jų išleisti knygas, nuoširdžiai dėkojame savo kraštų serijos monografijas jau išleidusiems gimtinės puoselėtojams ir maloniai kviečiame kultūros ir kitas įstaigas, rajonų savivaldybes, seniūnijas, aktyvius kraštiečius, kraštotyrininkus, valstybininkus, kultūrininkus, rėmėjus, visus rašančiuosius susikaupti ties dar neįveiktais darbais ir neatidėliojant telktis į Lietuvos istorijos ir tradicinės kultūros šimtatomes „Lietuvos valsčių“ serijos kūrėjų – autorių, rengėjų, leidėjų ir rėmėjų – būrį. Laukia ne viena dešimtmetį trukiantis didelis prasmingas darbas.

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
ISSN LIETUVOS AGENTŪRA

Tarptautinio standartinio serialinio leidinio numerio (ISSN) suteikimo

PAŽYMĖJIMAS

2008 m. 11 mėn. 05 d. Nr. IS-218-(A.109-19)

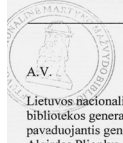
Vadovaujantis Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymu (Žin., 1996, Nr. 71-1706; 2000, Nr. 75-2272, Nr. 102-3215, Nr. 113-3619; 2001, Nr. 93-3255; 2002, Nr. 68-2759, 2771; 2003, Nr. 38-1732, Nr. 117-5319; 2004, Nr. 73-2515, Nr. 120-4436; 2006, Nr. 86-3254) 36 straipsnio 1 dalmi:

Leidiniui **LIETUVOS LOKALINIAI TYRIMAI**
(antraštinė)
(ONLINE)

suteikiamas Tarptautinis standartinis serialinio leidinio numeris

ISSN 2029-0799

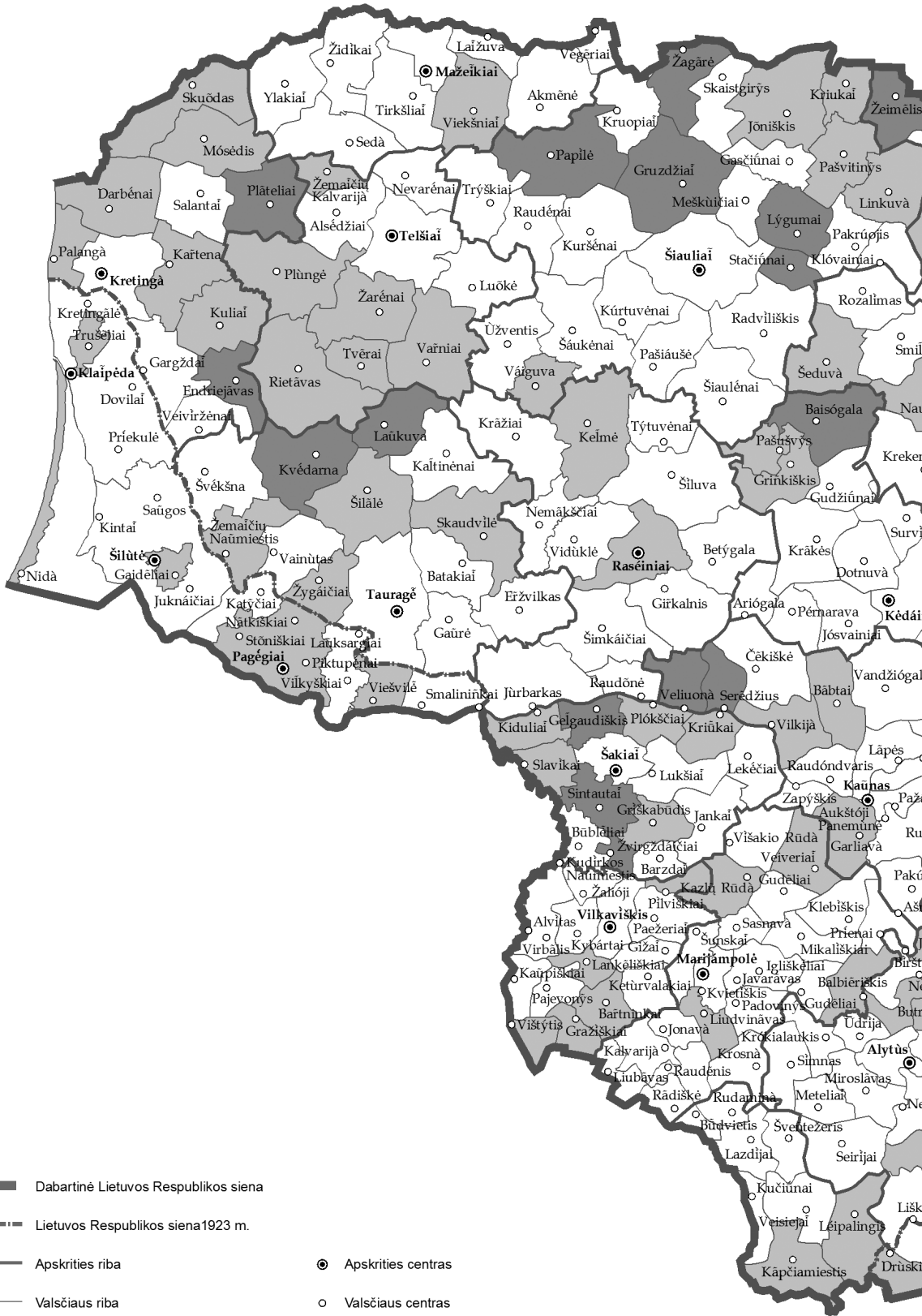
Leidėjas Viešojoji įstaiga „Versmės“ leidykla

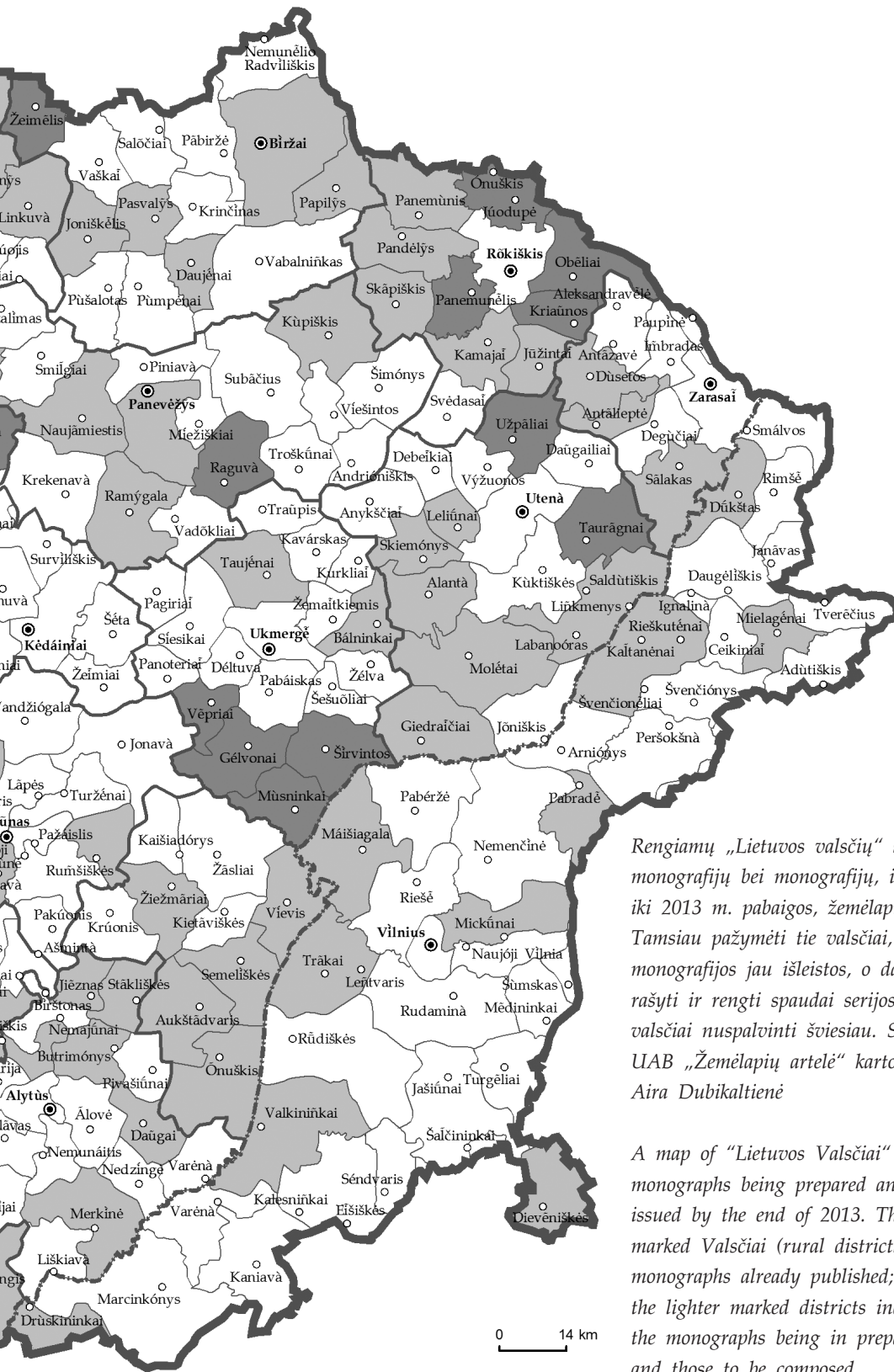
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinio direktoriaus pavaduojantis, pavaduojantis generalinį direktorių
Algirdas Plioplys

ISSN Lietuvos agentūros vedėja
Danutė Petrauskienė

„Lietuvos valsčių“ serijai parašyti moksliniai straipsniai, įvertinti Lietuvos lokaliųjų tyrimų mokslo darbų komisijos, pirmiausia paskelbiami periodinio elektroninio serijinio leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“, ISSN 2029-0799, interneto svetainėje www.llt.lt

- Dabartinė Lietuvos Respublikos siena
- Lietuvos Respublikos siena 1923 m.
- Apskritis riba
- Valsčiaus riba
- Apskritis centras
- Valsčiaus centras

Rengiamų „Lietuvos valsčių“ serijos monografijų bei monografių, išleistų iki 2013 m. pabaigos, žemėlapis. Tamsiau pažymėti tie valsčiai, kurių monografijos jau išleistos, o dar nebaigtų rašyti ir rengti spaudai serijos monografijų valsčiai nuspalvinti šviesiau. Sudarė UAB „Žemėlapių artelė“ kartografe Aira Dubikaitienė

A map of “Lietuvos Valsčiai” series monographs being prepared and those issued by the end of 2013. The darker marked Valsčiai (rural districts) show monographs already published; while the lighter marked districts indicate the monographs being in preparation and those to be composed